

VIKTORIJA
SELMAN

ISKRENO
MRAČNO
DUBOKO

Prevela
Dijana Radinović

■ Laguna ■

Naslov originala

Victoria Selman

TRULY DARKLY DEEPLY

Copyright © 2022 Victoria Selman

Translation copyright © 2023 za srpsko izdanje, LAGUNA

U spomen na Megi (2006–2020)
U srcu te nosim. Bolno mi nedostaješ.

Napomena čitaocu

Ova knjiga je inspirisana raznim stvarnim slučajevima serijskih ubica. Ljubitelji knjiga i emisija o stvarnim zločinima bez sumnje će prepoznati osobine i manire monstruma poput BTK-a, Zodijaka, Ubice sa Zelene reke, Alberta Desalva, Ričarda Ramireza i mnogih drugih. Međutim, likovi u romanu i njihovi postupci i motivi sasvim su izmišljeni i plod su spisateljičine mašte.

PROLOG

Sofi...

Imam toliko toga da ti kažem da ne znam odakle da počnem. Možda od lunje. Nije to pravi početak, ali može i odatle da se krene.

Opčinjeno si je posmatrala kako šestari, nosa priljubljenog uz staklo, crnu senku kako lebdi nad travnjakom. Leti u mestu, rekla si. Onako kako si ti volela da igraš.

Ima lunja i u Masačusetsu, samo ih ti nikad pre nisi videla. Ili se možda prosto nisi sećala; bila si sasvim mala kad ste se preselile u London. Svakako nisi očekivala da ćeš je videti ovde. U prestonici ima golubova i vrabaca, poneki crvendać. Ptica grabljivica vrlo retko.

„Šta to radi?“ naglas se pitala tvoja majka. „Možda se izgubila. Jadniče.“

„Lovi“, kazala si ti.

I bila si u pravu.

Vrabac je skakutao po opalom lišću na trampolini, nije je opazio. Nije imao nikakve šanse. Lunja se nije obrušila, već kao da je pala s neba, pa zgrabila svoju žrtvu i rastrgla je baš na onom mestu gde si ti vežbala skokove.

Tvoja opčinjenost je prerasla u užas, koji te je ščepao baš kao što je lunja ščepala svoj plen.

Kad se zasitila, ptica ubica se vratila među oblake, ostavivši za sobom samo ispljunute vrapčije nožice na blatnjavom platnu posutom lišćem. Ptičje mesto zločina.

Često razmišljam o tome. Bio je to predznak tame što se nadvijala nad našim životima. Propasti koja će uslediti. Ne-pojmljivosti svega.

Plakala si; sline su ti curile iz nosa, grcala si u suzama.

„Biće sve u redu. Nemaš čega da se plašiš“, rekla ti je majka.

Lažala je, Sofi. I te kako si imala razloga da se plašiš. I neće sve biti u redu.

PRVO POGLAVLJE

Mislite da znate ovu priču. I ja to mislim. Ali koliko iko od nas stvarno zna?

Volela bih da mislim da sam oduvek imala neki osećaj. Da sam u dubini duše oduvek slutila da nešto nije u redu. Ali istina je da ništa nisam slutila. Naravno, kad sad razmišljam o tome, ima stvari za koje se zapitam jesu li to bile naznake, znaci. Ali ako to i jesu bile, to je samo zbog onoga što sam kasnije saznala. Tada to nisu bile nikakve naznake. Nisu bile ništa.

I to je problem sa retrospektivom. Krivi sećanje, postavlja zastavice upozorenja tamo gde ih ranije nije bilo. Tera vas da se preispitujete. Pretvara prošlost u bezbroj „zašto“ i „kako“ i niz optužbi.

Kako nisam videla šta se dešava? Zašto nisam ranije shvatila?

Odgovor znam. Ali od toga mi nije nimalo lakše. Zapravo, još mi je teže...

Niko nije video. Niko nije shvatio. Nisam samo ja bila prevarena.

Pismo pada na otirač uz tiho *tup* dok vezujem patike i pripremam se da izađem na jaku kišu i izvedem psa. Žalim

što sinoć nisam malo manje popila. Borim se s mamurlukom. Sve po starom.

Zastanem nadvijena nad patikama, s pertlama obavijenim oko prstiju. Pogled mi je prikovan za pljosnatu kovertu. Zbog imena koje se, znam, u njoj krije.

Sve je utihnulo. Svesna sam disanja; potmulog hučanja u ušima, bubnjanja srca.

ZATVOR BATLMUT

Te su reči debelim crvenim slovima štambiljem utisnute pri vrhu koverta kao što farmer žigoše ovce.

Stomak mi se veže u čvor. Ugrizem se za jezik, osećam ukus kiseline pomešane sa jutarnjom kafom. Osećam miris znoja što bazdi na alkohol dok mi izbija kroz kožu.

I on se nekako probio, pobjegao je iz ćelije svega šest meseci nakon što su ga zatvorili. Ponovo je izveo neki svoj trik, ispario u dimu i magli.

Zavučem nokat pod preklop, izvučem pismo. Na vrhu su podvučene reči:

Re: Metju Melgren

Metju, iako ga svi uvek zovu Meti. Mi, štampa, emisije o stvarnim zločinima. Svi kanali ih prikazuju.

Meti fascinira ljude; njegova prividna normalnost, njegov šarmantan osmeh. Zgodan i obrazovan. Ubica koji se ne uklapa u stereotipe. Nije bio usamljenik, bio je prihvaćen u društvu, imao je dobar posao.

Imao je i devojkicu, pa ni tu nije bilo nikakvih pokazatelja. Nedavno je na DVD-ju izašao film o njegovom odnosu sa mojom majkom. Producente su izgrdili na pasja kola što su uzeli onako zgodnog glumca. Pljuvali su ih po Tviteru kako su namerno naglasili Metijev dobar izgled. Kako je to uvreda za njegove žrtve.

Kritičari su, međutim, promašili poentu. Na stranu to što on i dalje ima čitavu hordu obožavateljki koje mu šalju gaćice i porno-snimke, zapravo bi umanjivanje njegove privlačnosti bilo uvreda za žene koje je ubio. Prekranje prošlosti. Na kraju krajeva, da je Meti bio neka smotana rugoba, teško da bi uspeo da namami žrtve, da ih navede da mu veruju. Ja to najbolje znam.

Re: Metju Melgren

Prelazim pogledom niz stranicu, a vazduh mi se zgušnjava u grlu. Pričam s majkom kad stignem do kraja; bubnji mi u glavi, usta su mi suva. U početku ništa ne pominjem.

– Raskinula sam sa Tomom – kažem joj, skupljajući hrabrost za ono što treba da joj kažem, sabirajući misli.

– O, Sof, baš mi je žao. Šta se desilo? Delovao je fino.

Prezrivo frknem.

– Svi su oni u početku fini.

Reči vise između nas, dočaravajući isto lice u našim mislima.

– Je li te povredio?

Nasmejem se – to šuplje zvuči.

– Rekao mi je da treba češće da nosim suknje.

– O, Sof – ponovo će ona.

Svakom drugom bi to zvučalo glupo, ali znala sam da će ona shvatiti, baš kao što sam znala da je gutala tablete mnogo pre nego što je počela da zapliće jezikom.

– Ima još nešto, jelda?

Prozrela me je, oduvek je to mogla. Nema svrhe da to krijem, ne sad.

– Dobila sam pismo. Iz *Batlmuta*.

– Meti...

Čujem joj to u šapatu. I dalje je tu posle svih ovih godina, posle svega što se desilo. Čežnju, preispitivanje, ljubav koja nikako ne prolazi. Odmah pomislim na perorez sa sedefastom drškom koji držim u fioci komode, olakšanje koje mi donosi odagnavanje krivice. Bože, stvarno jesam Pavlovljeva kučka.

Baster, vučjak slabih kukova koga sam udomila, ima pavlovljevske reakcije. Kad god čuje muškarca kako viče, neočekivan prasak ili udarac.

Osetio je moje neraspoloženje, pa se dogegao i gura mi njuškom butinu. Trljam mu uši. *Dobar pas.*

– Meti umire – kažem majci. Ne radujem se, ali nije mi ni žao. – Rak pankreasa.

– Koliko mu je ostalo?

Slegnem ramenima.

– Nekoliko nedelja? Možda i manje. – Udahnem, pa polako ispustim dah. – Kažu da hoće da razgovara. Da se vidi sa mnom.

– Da prizna?

Čujem nadu u njenom tonu, očajničku potrebu za epilogom. Sva se naježim. I meni je to potrebno. A opet...

– Možda – kažem. – Mada s njim se nikad ne zna. Poslednje što znam, i dalje je tvrdio da su uhvatili pogrešnog čoveka.

– Hoćeš li ići?

– Nisam sigurna.

Čežnja za odgovorima. Strah da ću ih dobiti.

Spustim pogled. Ruka mi drhti.

U njoj drhti i pismo.

DRUGO POGLAVLJE

– I ja sam dobila pismo – kaže majka.

– Od Metija?

– Ne. – U glasu joj se čuje razočaranje, brzo ga sakrije. – Od zatvorskog kapelana. Tipa po imenu Bil.

– Stari, je li?

– Molim?

– Ništa. Izvini. Ne obaziri se na mene.

Stari Bil je britanski sleng, koji ona kao Amerikanka nikad nije kapirala niti naučila, kao što ni ja nikad nisam naučila da se nosim s nelagodnošću.

Kad sam nervozna, pribegavam otrcanim šalama. Odbrambeni mehanizam, prema mojoj terapeutkinji Dženis. Još jedna taktika izbjegavanja. Stekla sam ih nekoliko tokom godina.

Spusti gard, piše na jednoj majčinoj lepljivoj ceduljici. *Pusti ljude da vide ko si.*

Ma kako da ne!

– I, šta je rekao taj kapelan Bil?

– Da oproštaj leči. Da ću biti srećnija ako izbacim ogorčenost iz sebe. Da sam ja ta koja pati.

– Gospode bože!

– Nemoj tako da govoriš.

Kladim se da biste ti i kapelan Bil bili kao nokat i prst, pomislim.

– Nadam se da si mu rekla da se tornja s tim svojim oprostajem.

– Nisam mu odgovorila. Ali sačuvala sam pismo. – Znam da jeste. U kutiji je sa fotografijama. – Možeš da ga pročitaš ako hoćeš.

– Neka, hvala.

– Volela bih da prestanem ovako da se osećam.

Njena tuga izaziva talas emocija u meni. Želim da je zagrlim, da joj kažem da će sve biti u redu. Ali prekasno je za to.

– Kad razmišljam o svom životu sa Metijem, ne znam šta je od toga bilo stvarno, a šta sam samo želela da bude stvarno – kaže ona.

– Je li to važno?

– Meni jeste.

Tišina je nabijena značenjem. Toliko toga želim da joj kažem na to, toliko toga što ne bi trebalo da kažem. Često se zadovoljim time da samo to pomislim.

– Ona poslednja devojčica koju je ubio imala je osam godina. Toliko sam ja imala kad sam ga upoznala. Njena sestra je imala dvanaest godina, koliko i ja kad je uhapšen.

– Ne znamo zasigurno da ju je ubio.

– Porota je bila sasvim sigurna.

Čujem je kako uzdiše, pa otpija gutljaj pića koje pije. Džin pretpostavljam. To joj je postala jutarnja čašica za vreme suđenja. Do popodneva više nije marila šta joj je u čaši sve dok je pijana.

– Zar se nikad ne pitaš jesu li pogrešili? – pita me.

– Ne.

Ali lažem, naravno da se pitam. Kako da se ne pitam?

Ono što je uradio, ono što kažu da je uradio, proganja me toliko dugo da se uopšte ne sećam kako je to nemati osećaj da se gušim, nemati potrebu da se podsećam da dišem.

Čak i sad, deo mene misli da ću se jednog dana probuditi i shvatiti da je sve to bio ružan san. Da je skinuta ljaga sa imena mog heroja. Da nije naučio onim ženama, iskasapio devojčicu koja je još spavala s medom.

Pratila sam suđenje svakog dana u novinama, i od tada čitala i gledala sve o tom slučaju. Videla sam fotografije, pročitala izveštaje sa mesta zločina. Ali dokle god bude tvrdio da je nevin, ja ću se pitati: da li su osudili pogrešnog čoveka? Da li sam počinila strašnu grešku? Da li je moje detinjstvo bilo laž? Ili je laž priča koju sebi pričam?

– Pisao mi je, znaš. Nakon što je osuđen. Ljubavno pismo. Otvorio mi je dušu. Preklinjao me da verujem u njega, u ono što imamo. Rekao mi je da prihvata svoju duhovnu stranu. Počeo je da meditira, kazao je. Uključio se u rad zatvorskih dobrotvornih organizacija. Čak je i savetovao neke zatvorenike koji su patili od depresije.

A ti bi to sve progutala, zar ne, pomislim. Meti okreće novi list, ti ga podstičeš. Zaklinje ti se na večnu ljubav.

– Bil je rekao da ga je zamolio da ga pročita. Da se uveri da je sve napisao kako treba.

Zašto prevariti jednu osobu kad možeš da prevariš dve?

Ton joj se menja, zvuči kao izduvan balon.

– Nisam mu odgovorila. Sigurno se jako potresao.

– Fino.

Glas mi je grub, lak na trulom drvetu. Fasada. Na najmanji dodir raspala bih se u prah.

– Hoćeš li ići? – pita ona. – Da ga posetiš.

Dugo joj ništa ne odgovaram. Ona čeka, ispija piće. Zarivam nokte u krastu na zglobu, dovoljno jako da pustim krv.

– Plašim se – kažem joj naposletku.

– Razumem – šapuće ona.

Ali ne može da razume. Ne dok ne zna šta sam uradila.

SA BLOGA *Dosije o istinitim zločinima*

Zašto serijske ubice tako često imaju potrebu da izdaju saopštenja za javnost posle izricanja presude? Da budu u centru pažnje? Da njihova bude poslednja? Da podignu svoj nezasiti ego?

Saopštenje Metija Melgrena posle izricanja presude jezivo podseća na saopštenje Kena Benita (Davitelja iz San Franciska), koji je uhapšen deset godina nakon što je Melgren poslat na robiju.

Ovo je navelo neke da se zapitaju je li Benito za svoje zločine inspiraciju pronašao u Melgrenu, koji je svoje žrtve davio njihovim gaćicama i ostavljao im ih oko vrata vezane u mašnu.

Ako je tako, on nije jedini koji obožava Melgrena, koji dobija pisma obožavalaca, novac, pa čak i golicave fotke obožavateljki, koje njegovi jezivi napadi izgleda privlače umesto da ih odbijaju.

Metijeva izjava (koju je pročitao njegov advokat):

„Danas je počinjena teška nepravda. Nisam kriv za ova ubistva koja su potresla svet i svim ženama ulila strah da izlaze same.

Ako je neko počinio zločin, onda je to policija, koja je fabrikovala slučaj protiv mene, zasnovavši optužbu na obmanama i lažnim dokazima. Ništa nije dokazano, ponajmanje moja krivica.

Kaznu koja mi je izrečena zaslužio je neko drugi. Svim srcem se nadam da će ga uskoro pronaći i privesti pravdi, ne samo radi mene već i

zarad porodica žrtava. One zaslužuju da znaju šta se stvarno dogodilo njihovim najmilijima.

Kao i ja.“

Koji god motiv Melgrenovog saopštenja bio, mnogi se ljudi i dalje pitaju da li je govorio istinu. I da li je pravi ubica još na slobodi...

TREĆE POGLAVLJE

Imala sam šest godina kad smo se majka i ja preselile u London iz Njutona, učmalog gradića nedaleko od Bostona u Masačusetsu. Mog je oca upoznala na koledžu, udala se za njega na prvoj godini, napustila studije na drugoj i rodila mene na nesuđenoj trećoj.

Kad sam imala dve godine, tata nas je napustio. Moji baba i deda, strogi katolici, nisu bili srećni zbog toga.

Šta si uradila, Amelija Rouz? Zar je tek tako nestao?

Razvod nisu odobravali ni oni ni njihovi susedi. U našem mestu gotovo na svakom ćošku bila je crkva. Na svakom ćošku je bio i neko ko te poznaje.

– Zašto bi tek tako otišao? – pitala ju je nana Dži po ko zna koji put. Njih dve su stajale kraj sudopere i prale sudove kao na fabričkoj traci – nana ih je prala, a majka brisala. – Neće čovek tek tako da napusti ženu i ćerku.

– E pa ovaj jeste.

Moj deda je presavio *Gloub* i spustio ga na stočić. Naslov ŽENSKI LEŠ IZVUČEN IZ REKE ČARLS ostao je presečen napola.

– Dušo, mama samo pokušava da shvati.

Deda je kao mali došao u Ameriku. S vremenom je izgubio kosu, ali je uspeo da zadrži svoj mek dablinski naglasak. Nana je govorila da se zaljubila u naglasak, pa tek onda u čoveka. *Tim redom*. Mene bi privukla njegova dobrota, ali njegov naglasak je bio prelep, posebno kad bi pevao.

Majka mi je rekla da je i moj otac imao naglasak.

Ne sećam se toga.

Pa, nisi ni mogla da upamtiš.

Prošao je čitav vek otkako sam čula njegov glas.

Spustila je krpu za sudove, zadenula kosu iza ušiju.

– Hodi, Sof. Hoćemo da čitamo strip, a?

Privila sam se uz nju i spustila joj glavu na rame dok mi je čitala. Njen Džon Arbakl nikad nije zvučao dovoljno muški, ali je zato sjajno izvodila Garfilda.

Nana Dži je zacoktala.

– Amelija Rouz, pokušavam da razgovaram sa tobom.

I to mi se kod nje zauvek urezalo u pamćenje. Coktanje i prevrtanje očiju i puder, koji je toliko nanosila na lice da joj je koža izgledala kao da je sazdana od praha.

Mama i ja smo živele sa njima otkako je moj otac otišao, delile smo sobu u njihovoj kući sa drvenom oplatom u Godardovoj ulici, gde su me rakuni svake noći budili preturajući po kantama za smeće.

Jednom prilikom, kad mi se ta buka smučila, bacila sam kroz prozor šolju vode, hoteći da ih oteram. Šolja se razbila u paramparčad, po celom prilazu su se razletele krhotine porcelana na koje je „neko mogao da zgazi“.

– Moraš prvo da razmisliš pre nego što nešto uradiš – prekorila me je nana Dži narednog jutra i poslala napolje sa metlom i đubravnikom. – Previše si nagla, gospođice. Zbog toga ćeš kad-tad upasti u teške nevolje.

Ovde je bila reč o Tomiju Sinkleru, ne samo o mom napadu na rakune. Moju babu uopšte nije bilo briga što je taj balavac zasluženo dobio batine od mene. I što se tukao kao devojčica.

– Ne smeš više tako da se ponašaš, čuješ li me? Neću dozvoliti da budeš kao...

Deda ju je opomenuo pogledom i blago odmahnuo glavom.

– Džordžija...

Videvši da je deda na mojoj strani, ostala sam pri svome.

– Rekao je da ne krivi mog tatu što nas je napustio. Dala sam mu priliku da povuče svoje reči. Šta sam drugo mogla da uradim?

Nana mi je zamahala prstom ispred lica.

– Sofi Brenan, ne smeš da budeš usijana glava. Sledeći put probaj da upotrebiš reči umesto pesnica. Ili još bolje, okreni se i idi.

– Ne možeš rečima nekoga da naučiš pameti.

Moj deda se na to osmehnuo.

– Iznenadila bi se, šećeru.

Nana je izgleda imala iskustva na tom polju. Jedne večeri, kad je trebalo da spavam, čula sam nju i majku kako razgovaraju, nepovezane reči dopirale su kroz patos.

– Znam šta sam videla... Ljudi pričaju... Bolje da...

Ubrzo zatim napustile smo njihovu kuću sa tri kofera, kesom sendviča sa sirom i dve avionske karte.

– London, dušo – kazala je majka.

– Ne želim da idem – odvrtila sam, boreći se da ne zaplačem.

„U raspravi ćeš pre pobediti osmehom nego suzama“, govorila je nana Dži. „A i od osmeha nemaš podbule oči.“

Jedan od njenih „bisera mudrosti“.

„Nikad nije kasno da preokreneš život“, glasilo je biser koji je tog dana poklonila mojoj majci na oproštaju. Ona i deda su prekrštenih ruku stajali jedno kraj drugog na stepenicama pred kućom i gledali svud samo ne u nas.

Je li to bio razlog što smo otišle, da moja majka nađe novog muža? Ako jeste, šta fali Americi? Tu je bilo muškaraca na pretek. Moj izbor je, što nije bila nikakva tajna, bio gospodin Benson, koji je držao *Carstvo slatkiša* u *Njuton centru*. Ona bi

dobila muškarca, a ja bih doživotno bila obezbeđena gumenim bombonama. Svima dobro, kazao bi možda moj deda, mada moja majka iz nekog razloga nije to tako videla.

– Sofi, znaš li šta je zakleti neženja?

Zamislila sam se nad tim pitanjem.

– Neoženjen muškarac koji se na nešto zakleo?

– Ne baš.

Bacila sam pogled na nju u taksiju – sedela je podignute brade, ispravljenih ramena.

Hajde da nabacimo osmeh na lice.

Taj njen osmeh bio je maska, maska kojom je loše skrivala ranjivost.

Ne znam tačno zbog čega sam mislila da je krhka. Možda što je bila sitna? Imala tanušne zglobove i dugačak vitak vrat.

Ljudi su često govorili da izgleda kao kovrdžava Odri Hepbern. Ne Odri iz *Doručka kod Tifanija* sa ogrlicom od bisera i dugačkom muštiklom; moja majka nimalo nije ličila na filmsku zvezdu. Ali Odri bez šminke, u rolci i sa konjskim repom, e tu sam već videla sličnost. Obe su imale onu nevinu lepotu, mladoliku i neprolaznu.

Onaj dugačak vitak vrat, srcasto lice i krupne oči kao u srne. Majčine su doduše bile pre boje čilibara nego smeđe, boje viskija kad svetlost prosijava kroz njega.

Tada još nisam znala za izraz „ranjiva“, prosto sam to osetila kod nje. Da nije sazdana od kamena kao nana Dži. Da je pre od kartona. Da bi se raspala da se skvasi.

– Što moramo da odemo iz Amerike? – upitala sam je s komešanjem u stomaku. Taj mi se osećaj javljao kad bih se noću probudila ubeđena da se pod mojim krevetom krije neko čudovište.

– Mi to ne moramo, Sofi. Tako smo odabrale.

– Odabrale smo?

Da li je to značilo da smo isto tako mogle odabrati da ne odemo?

– Odabrale smo slobodu. Da nam niko ne diše za vratom. Nov početak.

– Ne želim da idem.

Uzdahnula je da pokaže da joj je strpljenje na izmaku. Nije to bio prvi put da prigovaram.

– Zar ne znaš da su ulice Londona popločane zlatom?

– Stvarno?

– Pa, uskoro ćemo videti!

Zaposlila se kao sekretarica.

– Primili me na licu mesta. Otprilike sam samo za to kvalifikovana, ali moći ću da plaćam račune.

– Ako ima toliko računa za plaćanje, zašto prosto ne ode-mo kući?

– Kod kuće smo, Sofi.

Posle nedelju dana boravka u *Holidej inu*, iznajmile smo gornji stan u jednospratnoj zgradi bez lifta u blizini parka Parlament hil. To je zelena oaza u srcu severnog Londona, sa jezercima u kojima su ljudi stvarno plivali, velikim avanturističkim igralištem i stazom za trčanje. I kafićem u kom su prodavali sladoled i buhtle s čokoladom. To nam je postalo omiljeno svratište subotom ujutru.

– Tu su snimili scenu laveža u sumrak iz *101 dalmatinca*, sećaš se?

Pogrešila je, to je bilo u parku Primrouz hil. Ipak, lako se da pogrešiti. Našim američkim ušima ta su imena zvučala vrlo slično. Razliku uočite samo ako je tražite.

101 dalmatinca gledale smo prve noći u hotelskoj sobi, skupčane u istom krevetu i jedući keks *tvinkiz* koji smo uzele u *Loganu*. Obe smo patile zbog vremenske razlike i nismo mogle da zaspimo.

To nam je ušlo u naviku, da jedemo dok gledamo televi-ziju, što nana Dži sigurno ne bi odobravala. *Necivilizovano*, tako bi ona to nazvala. Gotovo da sam je čula kako to govori,

videla na njenom licu užasnutost time do kakvih smo mračnih dubina potonule.

Nani je bilo veoma važno da se bude civilizovan. Mislila sam da to znači pravilno držati nož i viljušku i ne jesti otvorenih usta. *Maniri čine damu, Sofi*. To i nije bio neki podsticaj. Imala sam šest godina i nije mi bilo naročito važno da budem dama.

Pretpostavljala sam da je moja majka bila ista kad je bila mojih godina mada je to bilo teško zamisliti s obzirom na to koliko je sad držala do manira. Iz priča sam zaključila da je bila pravi Tom Sojer, hvatala žabe, deljala drvo džepnim nožićem, skupljala kosti sitnih životinja.

Ne znam šta se dogodilo sa žabama, ali kosti je čuvala u kutiji za cigare u fioci noćnog ormarića. *Amelijina riznica – ne pipaj*, bilo je urezano na poklopcu.

Meni je ta zbirka bila malo morbidna i to sam joj rekla.

– U svemu možeš da nađeš lepotu, Sofi – odvrtila je. – Samo moraš da je potražiš.

I jesmo je tražile. Omiljena razonoda bila nam je da šetamo po Parlament hilu i tragamo za perjem, kremenjem i komadićima uglačanog stakla, za koje sam verovala da su smaragdi. Uveče bismo se sklopčale na kauču, jele špagete i gledale reprize *Kolumba* ili filmove pozajmljene iz video-kluba malo dalje niz ulicu. *Povratak sa Veštičje gore. Brilljantin. Klub usamljenih srca narednika Pepera*.

Narednik Peper je bio majčin omiljeni film. Ludovala je za *Bitlsima*, imala sve njihove ploče. Puštale smo ih na gramofonu u našoj novoj dnevnoj sobi i igrale uz muziku. Ona bi se njimala iz kukova kao da se topi, a ja uglavnom skakutala u mestu.

U Bostonu sam u krevet odlazila u sedam, ovde skoro u devet.

– Pa, sad si starija – kazala je, mada pretpostavljam da je to pre bilo zato što nije htela da sedi sama u praznoj dnevnoj sobi, kad sad razmislim o tome. Nisam se žalila, u svakom slučaju, ne na to. Moja glavna zamerka bio je Des Banister, kućni majstor koji je živeo u stanu ispod.

– Jeziv je – rekla sam majci. – Smrdi na sir i ima grozne zube.

– Izgled ništa ne znači, Sofi. Važno je šta čovek nosi u srcu.

– Mislim da nema ni dobro srce.

Čupnula me je za kikicu.

– Ti ga i ne poznaješ.

– Znam kako se ponaša prema svom psu. Vide mu se rebra.

Očigledno ga izgladnjuje.

– Možda je samo probirljiv u jelu, otkud ti znaš. Sećaš se starog Gejba Robinsona što je živeo u našoj ulici? Koliko je fin bio?

– Da?

– I njegovom su se hrtu videla rebra. Ali nema šanse da je Šećerko gladovao, Gejb ga je obožavao.

– Ovo je drugačije.

Teško je uzdahnula, pa naherila glavu, što je uvek radila dok smišlja kako nešto da sroči.

– Znam da ti je selidba teško pala, da ti se čini nepravedno što si ostavila sve što znaš. Ali nadam se da ćeš jednog dana shvatiti da je tako bilo najbolje, da sam uzela u obzir i tvoje potrebe koliko i svoje. Ali dotle moraš da se potrudiš da nam uspe, važi?

– Mogu ja da se trudim da nam uspe, a da i dalje znam kakav je Des Banister.

Zabila sam vrh cipele u zemlju, ugrizla se za usnu da zadržim suze. Moja majka je čučnula, uhvatila me za ruke.

– Mi ne poznajemo Desa. Ne znamo kroz šta je prošao u životu, šta ga pokreće.

– Pa?

– Pa, ne možeš nikome da sudiš dok se ne staviš u njegovu kožu.

Zamislila sam Desa u onim džombastim cokulama koje je nosio uz one ružne maskirne pantalone. Setila se kako je njima šutnuo šolju s novčićima jedne beskućnice ispred stanice.

– Ne moram da se stavljam u njegovu kožu da bih znala kakav je on čovek.

– Dobro, on ti se ne sviđa. Ali to ne znači da je u Londonu sve loše. Ima mnogo toga što je ovde bolje.

– Deda me ne potkupljuje da budem mirna u crkvi?

Nasmejala se.

– Otkad tebi smetaju draže bombone, gospođice? Ne, mislila sam na vreme. Imaš li predstavu koliko je sad hladno u Masačusetsu?

– Prilično je hladno, pretpostavljam.

– Prilično hladno? Pre će biti da prsti otpadaju od hladnoće!

Uhvatila me je za ruke i tobož ih gricnula. *Am!*

– A lepo je i to što svuda možemo peške, zar ne?

Slegnula sam ramenima, ne želeći da priznam da je u pravu iako jeste bila. Kod kuće nikud nisi mogao bez kola. „Glavna ulica u kraju“ za mene je bila sasvim nov koncept.

Ali upravo je to bio problem. Ovde nije bilo kao kod kuće. Svi su govorili kao princ Čarls. Kad bih tražila pekmez na tostu, gledali su me kao da sam luda. I bukvalno nigde nisu mogle da se nađu pahuljice *laki charms*.

– Mrzim ove njihove *vitabiks* – rekla sam majci. – Imaju ukus slame.

– Otkud ti znaš kakav je ukus slame? – zadirivala me je ona, podigavši pogled sa ceduljice na kojoj je nešto pisala.

Po celom stanu bili su izlepljeni razni citati. Inspirativne poruke, kako je ona to zvala. Mudre reči. Možda joj je u dubini duše nedostajala nana Dži.

– Šta tu piše? – upitala sam je.

– Samo ti možeš da definišeš sebe.

– A rečnik? – odvrtila sam sva ponosna na sebe.

Odmahnula je glavom.

– Nikakva knjiga. Samo ti.

Nana Dži bi u ovom trenutku verovatno pomenula Bibliju, ali nisam htela da rizikujem i podsetim majku da me još nije upisala na časove veronauke u crkvi. Umesto toga, izigravala sam pragmatičara.

– Samo ti možeš da definišeš sebe. To je u stvari baš dobro.

I jeste bilo. Ipak, mnogo bi nam korisnija bila ona „čuvaj se vuka u jagnjećoj koži“.

ČETVRTO POGLAVLJE

Iza kauča pronađem jednu majčinu staru cedulju, papir je smekšao i uvio se od starosti. Tekst ispisan njenom rukom – plavim flomasterom, savršenim kurzivom – izbledeo je. Duh. Šapat iz prošlosti.

A šta bi bilo da to može obrnuto? Da mogu da ostavim poruku sad, za mene onda? Upozorenje iz budućnosti. Dojava.

Često o tome fantaziram iako to neizbežno vodi do griže savesti i optuživanja. Sebe, majke. A optužbi je već toliko.

Ipak, i dalje to radim, ne mogu da prestanem. Krasta koju ne bi trebalo da čačkaš, ali koja te đavolski svrbi ako je ne čačkaš.

Okrećem staru cedulju u ruci, igram igru. Šta bih ja rekla?

Čuvaj se vuka u jagnjećoj koži?

Ne veruj nikome?

Beži?

Ali šta ako je sve bila strašna greška? Šta ako je istina da je nevin? Zar bih stvarno želela da nikad nisam proživela period koji mi je iskreno bio najsrećniji u životu?

Bih, mislim. Ne bih.

Gospode! Nije ni čudo što sam u ovakvom haosu.

Vrhom prsta prelazim preko majčinog rukopisa. Grlo mi se steglo, što je znak da je moj demon depresije oživeo. Bauk

koji večito vreb, čekajući priliku da se baci na mene, prikuje me. Krade mi nedelje. Zatvara me u mene samu. Isisava mi svu energiju pa mogu samo da sedim i zurim u prazno.

Stegnuto grlo je tu, ali ostalih simptoma nema; onog peckanja u očima pre nego što zaplačeš. Osećaja da sam kao od olova. Tromosti.

Ovo onda nije početak nove depresivne faze. Ne radi se o tome da ću se zatvoriti u sebe. Ovo je sve od pomisli na to da treba da uradim nešto što me nasmrt plaši.

Majčina poruka: *Što možeš danas, ne ostavljaj za sutra.*

Možda je to znamen, mada se ne hvatam odmah za telefon. Jedno je odlučiti šta ćeš, a sasvim drugo to i uraditi. Isto važi i za praštanje.

Čekam da Baster i ja ručamo – pojede većinu mog ručka, kao i svoj. Izgubila sam apetit. Što je možda srećna okolnost. Otkako sam napunila tridesetu, teže gubim kilažu.

Posegnem za telefonom, za pismom sa zatvorskim brojem telefona odštampanim na vrhu. Oklevam, vratim slušalicu, pokrijem oči.

Ne mogu to da uradim. Grlo mi se tako steglo da se gušim.

Sutra, pomislim, pa ustanem i zapitam se je li prerano za čašu vina. Samo malčice da se malo opustim.

A onda krajičkom oka ugledam...

Što možeš danas, ne ostavljaj za sutra.

Stisnem zube, duboko udahnem, pozovem.

Zvučim zadihano kad se telefonistkinja javi, kao da sam trčala gore-dole po stepeništu, a ne sedela za kuhinjskim stolom dva sata i lomila se.

Mrzim sebe što sam dozvolila da me Meti ovako uzdrma. Sad sam odrasla, toliko je godina proteklo. A i dalje me svaka sitnica podseća na njega.

Mašne. Stope. Odbačena minđuša. Prošlost nije strana zemlja. To je zatvorska kazna bez nade da će te pustiti na uslovnu slobodu.

Čujem kako mi žene šapuću noću, mada je to najčešće ona devojčica. Ljutito, optužujućim tonom.

„Zašto to nisi uradila pre?“, pita me ona. „Bila bih živa da jesi. Imala sam i majku. Šta misliš kako je njoj?“

Drugi put je još okrutnija.

„Što baš ja? Po čemu si ti tako posebna?“

I sama se isto pitam. Sve vreme.

Telefonistkinja se razbudi čim mu spomenem ime. Magnetna privlačnost ozloglašnosti.

– Meti Melgren?

– Kad je zgodno? – pitam kao da zakazujem pregled kod zubara.

Čuje se kuckanje po tastaturi, coktanje jezikom.

Pomislim na devojčicu iz Hogart rouda, šta je uradio s njenim jezikom. Ne postoji dovoljno veliki most da premosti godine.

– Moraćete da dođete pola sata pre zakazanog vremena.

Ponesite isprave. Pasoš ili vozačku dozvolu – kaže telefonistkinja. – I jednu funtu u metalu, za ormarić. Utorak. Pola pet.

To nije pitanje, ona me ne pita da li mi to vreme odgovara.

Kao i obično, Meti je taj koji presuđuje.